

Waardevolle Bomen in

de Gemeente Hillegom

Waardevolle bomen in de gemeente Hillegom

Inventarisatie van waardevolle bomen in de gemeente Hillegom door de afdeling Openbare Werken, sector groenvoorziening (eerder in samenwerking met Buro Tukker).

Inventarisatie voorjaar 2000
Aanvulling en wijzigingen voorjaar 2006

Doelstelling:

Het handhaven van het groene aanzicht van Hillegom door meer bescherming te bieden aan waardevolle bomen.

Inhoudsopgave:

1. De geschiedenis van het groen in Hillegom	pagina 2
2. De waarde van bomen	pagina 3-4-5
3. Indeling in de verschillende groepen	pagina 6
4. Inventarisatie van de waardevolle bomen	pagina 7-8-9
5. De private waardevolle bomen	pagina 10
6. Samenvatting en conclusie	pagina 11

Geraadpleegde literatuur:

Het vakblad Tuin en Landschap
De duin- en bollenstreek beschreven door J.J.J.M. Beenakker
Stadsbomen (van Acer tot Zelkova) door ir. T.J.M. Jamson
www.boomtaxateur.nl

I. De geschiedenis van het groen in Hillegom

Hillegom ligt aan het Haarlemmermeer én de van oudsher zeer belangrijke 'Heereweg', op de grens van de strandwallen met hun duinen. Door deze ligging is onze gemeente altijd een lommerrijke plaats geweest. Ten westen van deze straatweg lagen hoge duinen en bossen op zandige grond terwijl aan de oostkant de veengebieden de overgang vormden naar het Haarlemmermeer.

In de 17^e eeuw werden er enkele buitenhuizen gebouwd, als voorbeeld 'Horstendaal', 'Oosteinde', 'Treslong' en het 'Hof van Hillegom'. Deze buitens werden omgeven door mooie parken met zeer veel groen. Eind 18e eeuw begon de familie Six met het afgraven van de duinen in de Zanderij. Vooral begin 20e eeuw is dit door de behoefte aan zand voor de kalkzandsteenindustrie én de behoefte aan bollengrond zeer snel gegaan. De duinen, bossen en buitenplaatsen (ook de later gebouwde buitenplaatsen 'Meer en Dorp' en 'Elsbroek') verdwenen en moesten plaats maken voor de bloembollenteelt.

Allicht heeft dit een zeer grote invloed gehad op het bomenbestand in de gemeente. Bomen van 50 jaar en ouder zijn helaas een schaars goed.

De oostkant van het dorp heeft nooit een bomenbestand gehad. Dit is altijd in gebruik geweest als akker- of grasland, door de slappe veenbodem. Na 1945 is deze kant vrijwel geheel volgebouwd met woningen en industrieterreinen. Tijdens de bouw van de woonwijken heeft de afdeling Openbare Werken veel bomen kunnen planten. Sommige straten en lanen beginnen nu eindelijk het gewenste beeld te krijgen ondanks veel problemen zoals:

- graafwerkzaamheden ten behoeve van kabels en leidingen
- slechte ondergrond waardoor de omgeving regelmatig opgehoogd moet worden
- verdichting van de grond door toegenomen autogebruik met de daaruit voortvloeiende aanrijdingschades en dergelijke.
- bouwwerkzaamheden rond de bomen

Samenvattend concluderen wij dat de waardevolle bomen voornamelijk te vinden zijn in de kern van het dorp.

2. De waarde van bomen

Bomen verbeteren de kwaliteit van ons leefmilieu en zijn noodzakelijk voor een duurzame ontwikkeling van onze samenleving. Een natuurlijke, groene omgeving heeft een positieve invloed op het welzijn van mensen en is leefbaarder dan een omgeving zonder bomen. De waarde die wij toekennen aan bomen wordt onderverdeeld in 4 groepen.

2.1 De waarde voor het milieu

Bomen zijn noodzakelijk voor het milieu:

- Ze filteren stof-, rook- en roetdeeltjes uit de lucht.
- Bomen beïnvloeden het stadsklimaat doordat ze vooral hoge temperaturen matigen. Onder een boom kan het ca. 15°C minder warm zijn dan buiten de kroonprojectie.
- De wind, die zeker in de kuststrook een factor van betekenis is, wordt door bomen (vooral bomenrijen) gebroken waardoor het gevoelsmatig een stuk aangenamer wordt.
- Geluid wordt door bomen geabsorbeerd, weerkaatst en verstrooid.
- Vogels en andere dieren vinden een goede schuil-, voeder- en woonplaats in bomen zodat bomen een zeer belangrijke plaats innemen in ons ecosysteem.

2.2 De esthetische waarde

Een van de belangrijkste functies van bomen is ongetwijfeld de schoonheid. Deze kan men zien in het totaalbeeld van de boom, in zijn silhouet, zijn schaduw of zijn weerspiegeling in het water. In een stedelijke én in een landelijke omgeving worden bomen zeer op prijs gesteld. Zij zijn immers bepalend voor het algemene beeld van de omgeving. Omdat de mens een groot belang hecht aan een groene leefomgeving wordt een gemeente aantrekkelijker als woonplaats wanneer deze gemeente een “groen” imago heeft.

2.3 De levensverwachting van bomen

De levensverwachting van bomen is sterk afhankelijk van de soort boom, de grondsoort waarin de boom zich bevindt, of de boom al dan niet in bestrating staat en van een aantal andere factoren. Toch valt er wel iets te zeggen over de globale levensverwachting van bomen. Voor bomen in het stedelijk gebied, in het veen is dit circa 35 jaar (zie ‘Cyclische vervanging van bomen’). De levensverwachting van bomen op zandgronden is aanzienlijk hoger, namelijk circa 75 jaar of meer.

2.4 De financiële waarde van bomen

Methode Raad

Met de 'Methode Raad' kunnen wij een financiële waarde toekennen aan een boom die ook door de rechter wordt erkend.

Deze methode gaat uit van verschillende gegevens, te weten: omtrek van de stam, boomsoort, vormboom, standplaatsfactor, plantwijzefactor, afschrijvingsfactor, onderhoudsindicatie, conditiefactor en herplantindicatie.

Omtrek van de stam

De omtrek van de stam in centimeters gemeten op 1.30 m. boven het maaiveld.

Boomsoort

Iedere boomsoort heeft zijn eigen eenheidsprijs. Deze is gebaseerd op de teelkosten en de groei- en ontwikkelingssnelheid van de betreffende soort.

Vormboom

Dit zijn bomen die gesnoeid worden in een specifieke vorm. Dit kan onder andere piramidaal, kogelvormig, zuilvormig, langs leiconstructies, etcetera zijn.

Standplaatsfactor

De huidige standplaats van de boom gerelateerd aan de gebruiksintensiteit van de grond.

Bijvoorbeeld de Taxodium op het Mariaplein wordt hoger gewaardeerd dan een beuk in de Hoftuin omdat op het Mariaplein een grotere druk (zowel boven- als ondergronds) ligt.

Plantwijzefactor

De huidige plantwijze gerelateerd aan de onderhoudskosten.

Bijvoorbeeld bomen in een beplantingsvak zijn minder duur in onderhoud dan bomen die in de verharding staan.

Afschrijvingsfactor

De huidige levensfase in relatie tot de functionele gebruiksfunctie.

Bijvoorbeeld een zeer dikke populier zou zonder deze factor overgewaardeerd worden terwijl een jongere boom ondergewaardeerd wordt door de geringe stamomvang.

Onderhoudsindicatie

Deze is gebaseerd op functioneel onderhoud in relatie tot de kwaliteit.

Bijvoorbeeld goed onderhouden leibomen worden hoger gewaardeerd dan die boom die na de jeugdsnoei weinig onderhoud nodig heeft.

Conditiefactor

Deze is gebaseerd op de huidige conditie en de toekomstige levensverwachting.

Is de huidige conditie goed, verwachten we de eerste 5 jaar problemen of verwachten we geen problemen op middellange termijn (circa 10-15 jaar).

Herplantindicatie

Deze is gebaseerd op de verwachte omvang van het herplantmateriaal.

Bijv. in de Hoftuin zal een dikkere boom worden herplant dan in de buitengebieden.

Methode NVTB

Op dit moment is tevens een nieuwe methode in ontwikkeling: de 'rekenmethode NVTB'. Zodra deze methode werkbaar is gemaakt, zullen wij deze gaan hanteren.

De rekenmethode NVTB is in beginsel bedoeld voor het berekenen van de waarde van bomen in een tuin, op een erf, in een park, in de straat of in een laan. De hoogte van de boomwaarde wordt berekend uit de kosten die gemaakt moeten worden om de betrokken boom op dezelfde locatie te vervangen (kosten die gepaard gaan met de heroprichting).

Bij grote en/of oudere bomen zal de waarde bestaan uit de kosten van het (her)planten van een boom, plus de kosten van beheer en onderhoud tot de betreffende boom op gelijkwaardige wijze de functie vervult van de oude boom. Na het moment van functievervulling volgt een afschrijving; in deze gevallen is de NVTB-methode onontbeerlijk, niet alleen als rekenmodel, maar ook om inzicht te verkrijgen in een aantal essentiële keuzes bij het opbouwen van de rekensom.

In geval van schade aan een boom wordt de rekenmethode NVTB toegepast om de boomwaarde vast te stellen en vervolgens de schade aan de boom te berekenen.

**Al met al zijn er redenen te over om voorzichtig
én met een goed beleid om te gaan met onze bomen**

3. Indeling in de verschillende groepen

Om te kunnen aantonen dat bepaalde bomen waardevol en/of monumentaal zijn, verklaren we eerst de groepen waarin ze onderverdeeld worden.

3.1 Oude bomen

Zoals beschreven in 'De geschiedenis van het groen in Hillegom' op pagina 2, zijn bomen van 50 jaar en ouder erg schaars in Hillegom.

3.2 Cultuur-historisch belangrijke bomen

Herdenkingsbomen zijn de meest bekende uit deze groep. Hierbij moet men denken aan bijvoorbeeld bomen die geplant zijn ter gelegenheid van een bijzondere gebeurtenis, zoals de bevrijdingsboom.

Markeringsbomen werden geplant om grenzen in het agrarisch gebied te markeren of om als baken langs wegen en waterwegen te dienen. In Hillegom komen er hiervan helaas weinig meer voor.

Tot deze groep behoren ook de bomen die zijn geadopteerd door scholen of de Bomenstichting. Bomen met een bijzondere snoeivorm willen wij ook in deze groep opnemen.

3.3 Dendrologisch belangrijke bomen

Bomen worden in deze groep alleen opgenomen vanwege de bijzondere soort en variëteit in combinatie met leeftijd, grootte en zeldzaamheid.

3.4 Beeldbepalende bomen

Beeldbepalende bomen zijn bomen die door vorm of plantwijze een extra accent geven aan hun omgeving. Een laanbeplanting kan hier onder vallen. Maar ook een solitaire boom die opvalt door de plaats waar hij groeit, bijvoorbeeld een grote of oudere boom midden in de nieuwbouwwijk.

Populieren, wilgen, iepen en essen groeien in de kuststrook makkelijk en snel en zijn daarom, in de regel, niet in de lijst opgenomen. Uitzonderingen bevestigen de regel zodat de rij elzen midden in de Kastanjelaan wel opgenomen zijn.

4. Inventarisatie van de waardevolle bomen

4.1 Oude / Monumentale bomen

	Locatie	Kadastraalnr.
3 st. Tilia vulgaris (hollandse linde)	<u>Hoftuin</u>	B 3354
1 st. Platanus acerifolia (plataan)	voor het hof	
1 st. Acer pseudoplatanus 'Leopoldi'		
3 st. Fagus sylvatica (beuk)		
2 st. Fagus sylvatica 'Purpurea' (rode beuk)		
1 st. Aesculus carnea (rode paardekastanje)		
2 st. Fagus sylvatica (beuk)	noordkant van het hof	
1 st. Fagus sylvatica 'Purpurea'	achterzijde van het hof incl.P.plaats	
2 st. Fagus sylvatica (beuk)		
1 st. Quercus robur (zomereik)		
1 st. Tilia tomentosa (zilverlinde)		
2 st. Aesculus hippocastanum (paardekastanje)		
	<u>Mariaplein</u>	
1 st. Taxodium distichum		
1 st. Tilia vulgaris		

4.2 Dendrologisch belangrijke bomen

	Locatie	Kadastraalnr.
1 st. Gymnocladus dioica (doodsbeenderenboom)	Albert Verwey laan naast 120	C3413
1 st. " " " "	Thorbeckelaan naast 115	E2022
1 st. Phellodendron amurense (kurkboom)	Park de Vosse	E2022
2 st. Diospyros lotus (dadelpruim)	Park de Vosse	E2022
1 st. Platanus acerifolia 'Tremonia' (zuilplataan)	hoek Brouwerlaan/Hoofdstraat	C3459
1 st. " " " "	hoek Mesdaglaan/ Johan Vermeerlaan	C3481

4.3 Cultuur-historisch belangrijke bomen

	Locatie	Kadastraalnr.
1 st. Tilia vulgare (Hollandse linde)	Beatrixboom, Wilhelminapark	A8099
1 st. Tilia europaea (Europese linde)	Wilhelminaboom, Houttuin	B4750
1 st. Ginkgo biloba (Japanse notenboom)	Bevrijdingsboom, Hofstraat 19	B4714
16st. Tilia plathyphyllos (leilinde)	Leilinden, rond Houttuin	B4750
1 st. Tilia europaea 'Palida' (koningslinde)	Jubileumboom 100 jaar Staats- bosbeheer, bij Marijkeschool	E2027
1 st. Tilia europaea 'Palida' (koningslinde)	Amaliaboom, Van Nispenpark	

4.4 Beeldbepalende bomen

4.4.1 Laanbeplanting

	Locatie	Kadastraaln.
Aesculus hippocastanum (paardekastanje)	Elsbroekerlaan tussen Garbialaan en Hillinenweg	C2906
“ “ “	Valkslootlaan tussen Prs.Margrietplantsoen en Patrimonium	E1628
“ “ “	v.d.Endelaan tussen Hoofdstraat en Beekbrug	D2534
“ “ “	Van Vlietstraat	
“ “ “	Sportlaan	
“ “ “	Trompenburg	
Betula jacquemontii	Thorbeckelaan	
Corylus colurna	Frederik Hendriklaan	
Metasequoia glyptostroboides (watercypres)	L.v.Deysellaan tussen Jac.Perk laan en Hillinenweg	C3413/C3455
“ “ “	Treslonglaan	
Acer sacharinum 'Pyramidalis' (suikeresoorn)	Hoofdstraat tussen Leidsestraat en Mariaplein	B4750
“ “ “	Molenlaan	
Alnus glutinosa (zwarte els)	Kastanjelaan	B4337
Platanus acerifolia (plataan)	Garbialaan tussen Olympiaweg en Vincent v. Goghsingel	C2906/C1814
“ “ “	Arnoudstraat	
“ “ “	Mesdaglaan	
“ “ “	Trompenburg	
Pterocarya	Van de Woestijneheem	
Tilia europaea (Europese linde)	Sixlaan	A8099
“ “ “	Maartensheem voor 27-33	B5462
“ “ “	Parklaan	
Tilia vulgaris	Patrimoniumplein	
“ “ “	Van Waverenstraat	
“ “ “	Hillinenweg	
“ “ “	Treslonglaan	
Tilia cordata	Vincent van Goghsingel	
Fraxinus excelsior 'Atlas'	Guido Gezellelaan	
Quercus cerris	Weeresteinstraat	
“ “ “	Haarlemmerstraat	
“ “ “	Leidsestraat	
Quercus palustris	Complex 49	
Quercus robur 'Fastigiata'	Vincent van Goghsingel	
Carpinus betulus 'Fastigiata'	Vincent van Goghsingel	
Geheel	Pastoorlaan	
Geheel	Hyacinthenlaan	
Geheel	3 ^e Loosterweg	
Geheel	Margrietenlaan	
Geheel	Zanderij	
Geheel	naast Draka	
Geheel	Juliana van Stolberglaan	
Geheel	Wilhelminapark	
Geheel	Algemene begraafplaats	
Geheel	Hoftuin	
Geheel	Heemtuin	
Geheel	Hertenkamp	
Geheel	speelveld Jacques Perklaan	
Geheel	Haven	

Geheel	groenstrook Eboralaan
Geheel	Park Cerus
Geheel	Park De Vosse
Geheel	Belpark
Geheel	Olympiaweg
Geheel	Vosselaan
Geheel	Weerlaan

4.4.2 Beeldbepalende bomen

	Locatie	Kadastraaln.
1 st. <i>Aesculus hippocastanum</i> 'Baumannii'	Maurick	B5472
1 st. " " "	Krochtplein	
1 st. " " "	Floraplein	B4994
1 st. " " "	hoek Weerlaan/Satalietbaan	B5472
3 st. " " "	Henri Dunantplein	A8036
3 st. " " "	hoek Hillinenweg/Olympiaweg	C3413
10st. " " "	rond flats Maarten Trompstraat	A6731
2 st. " " "	Sixlaan t.h.v. politiebureau	
1 st. " " "	Beetswende	
1 st. " " "	Schaepmanlaan	
1 st. " " "	Ammerzoden	
1 st. <i>Tilia vulgaris</i>	Van Waverenstraat	
1 st. " " "	Sportlaan	
3 st. " " "	Meerlaan	
1 st. " " "	Tongelaer	
1 st. " " "	Van Limburg Stierumlaan	
1 st. <i>Fagus sylvatica</i>	Tongelaer	
1 st. <i>Fagus sylvatica</i> 'Asplenifolia' (beuk)	Marijkeschool	E2027
1 st. <i>Fagus sylvatica</i> 'Rotundifolia' (beuk)	Weerlaan nabij Valckslootlaan	E1429
3 st. <i>Fagus sylvatica</i> 'Dawyck'	Weerlaan/Tongelaer	
1 st. <i>Catalpa bignonioides</i> (trompetboom)	Meerstraat voor 42	B4822
1 st. <i>Cedrus atlantica</i> 'Glauca' (blauwe ceder)	Houttuin	B4750
1 st. <i>Platanus acerifolia</i> (plataan)	hoek Vosselaan/meidoornstraat	B4708
1 st. " " "	L.v.Deysellaan bij gymzaal	
	hoek Hillinenweg/	
	L.v.Deysellaan	C2243
9 st. " " "	Rembrandtschool	C2556
1 st. " " "	Abbellalaan/Hillinenweg	C3481
3 st. " " "	J.v.Stolberglaan	E1668
3 st. " " "	voor Jozefschool	C2095
1 st. " " "	hoek Meerlaan/Marijkestraat	E1385
1 st. " " "	Vossenlaan bi ingang Treslong	B4708
1 st. " " "	Himera	
1 st. " " "	Beetswende	
1 st. " " "	Huygenswende	
1 st. <i>Taxodium distichum</i>	Heemtuin	C2279
3 st. <i>Pterocarya fraxinifolia</i> (gewone vleugelnoot)	Wilhelminapark	A8099
14st. " " "	rond Beatrixschool	E936/E937
1 st. <i>Gleditsia triacanthos</i> (valse christusdoorn)	Park Elsbroek	C3481
9 st. " " "	rond Marijkeschool	E2027/E1666
1 st. <i>Aesculus</i> 'Pyramidalis' (zuilkastanje)	tussen Weerlaan en	
	Willem de Zwijgerlaan	E2022
1 st. <i>Liriodendron</i>	Catswende	
2 st. <i>Carpinus</i>	Willem de Rijkelaan	
1 st. <i>Cercidiphyllum</i>	Floraplein	

5. De private waardevolle bomen

Het 'groene' aanzicht van Hillegom wordt op een aantal plaatsen voornamelijk bepaald door particuliere bomen. Vooral bij de 3 grote kerken in het centrum, de Weeresteinstraat en de Stationsweg zou het zeer kaal zijn zonder deze, vanaf de openbare weg te bewonderen, bomen.

5.1 Inventarisatie private waardevolle bomen

	Locatie	Kadastraalnr.
1 st. paardekastanje	Groot Veenenburg, tussen fietspad en Leidsestraat	C2907
1 st. " "	Groot Veenenburg, in tuin langs Leidsestraat	C2907
1 st. " "	Mgr. Van Leeuwenlaan, naast PAGO	C2907
1 st. linde	Jozefkerk, achtertuin	C2907
1 st. eik	Jozefkerk, achtertuin	C2907
1 st. beuk	PAGO, parkeerplaats	C2907
2 st. linde	Hoofdstraat 156, zijtuin pastorie Maartenskerk	A8170
1 st. beuk	Onder de Toren, achtertuin Maartenskerk	A8170
1 st. beuk	Martinuskerk, voorzijde	B4398
2 st. beuk	Mariastraat, achterzijde Martinuskerk	B4398
2 rijen Leilinden	Martinuskerk, oprijlaan begraafplaats	B4398
1 st. kastanje	Prinses Irenelaan 18-20	B4922
2 st. kastanje	Stationsweg 164	A5021
2 st. beuk	Stationsweg 129	A7892
1 st. kastanje	Stationsweg 129	A7892
1 st. plataan	Stationsweg 133	A8140
2 st. linde	Stationsweg 157	A8312
1 st. beuk	Stationsweg 181	A7583
1 st. kastanje	Stationsweg 228	A5699
1 st. esdoorn	Weeresteinstraat, voor Domus Excellence	B4858
1 st. beuk	Weeresteinstraat 1	A7026
1 st. beuk	Weeresteinstraat 12	B4050
1 st. beuk	Weeresteinstraat 24	B3222
1 st. beuk	Weeresteinstraat 26	B3223
1 st. linde	Weeresteinstraat 64	B4505
2 st. kastanje	Weeresteinstraat 108	B4543
1 st. linde	Weeresteinstraat 124	B4543
1 st. kastanje	Weeresteinstraat 130	B4780
1 st. beuk	Weeresteinstraat 144	B4048
1 st. linde	Weeresteinstraat 181A	A8304
3 st. linde	Weeresteinstraat 183	A6710
1 st. kastanje	Weerlaan 1	B4989
1 st. beuk	Weerlaan 1	B4989

n.b. In verband met het premature karakter van deze inventarisatie zijn wij niet in de tuinen geweest om de juiste wetenschappelijke benaming te kunnen vaststellen.

6. Samenvatting en conclusie

6.1 Samenvatting

Het bomenbestand in de gemeente Hillegom is groot. Ruim 10.000 bomen worden door de afdeling Openbare Werken beheerd. Dit is 1 boom per 2 inwoners! Het grote probleem is echter dat het gros van de bomen nog te jong is om veel invloed uit te oefenen op ons leefklimaat.

Het relatief kleine aantal bomen dat in deze inventarisatie genoemd is, moet zeker voor de eerste 20 jaar het 'groene' aanzicht van Hillegom vormen.

Daarom vragen deze bomen ook om de grootst mogelijke aandacht!

6.2 Conclusie

De afdeling Openbare Werken doet alles wat in haar vermogen ligt om de gemeentelijke waardevolle bomen zo goed mogelijk te verzorgen en te behouden.

Voor het kappen van de publieke en private bomen die zijn opgenomen in de lijst onder punt 4 en 5 dient te allen tijde een kapvergunning te worden aangevraagd. De overige bomen kunnen zonder vergunning worden gekapt buiten het broedseizoen (15 maart – 15 juli), zoals is vastgelegd in de Flora- en Faunawet. Natuurlijk is hier toestemming van de eigenaar wel verplicht. Tevens is er alvorens te kappen de verplichting te onderzoeken of de te kappen houtopstand niet op bovengenoemde lijst staat. Indien die wel het geval is, valt de boom dus onder het kapverbod.

Zo kunnen wij er samen voor zorgen dat het 'groene' aanzicht van Hillegom behouden blijft en in de toekomst zelfs uitgebreid wordt.